

Колесова Акулина Сергеевна
Воспитатель,
МКДОУ «Детский сад «Сир симэгэ»,
Республика Саха (Якутия)
с.Сыгыннах, Намского улуса

Улахан бөлөх оҕолоругар дьарык былаанын кэнспизгэ

Темата: Сахалыы хамсаныылаах оонньуулар

Сыала: Сахалы хамсанылаах оонньуулар нөнүө оҕо сангарар сатабылын сайыннарыы. Оҕо үөрэн-көтөн оонньуур усуллубуйатын тэрийии, быраабылаларын салгыы билиһиннэрийи.

Үөрэтэр соруктара:

-Эти-хааны эрчийии, сүүрүү-көтүү, хамсаныы дорубуйаҕа туһалаабын билиһиннэрийи;

- Оҕо эт – хаан өттүнэн сайдыыта, хамсаныыта, тутта – хапта сылдыыта сааһынан, кыабынан сайдарын ситиһии, тус бэйэтин кыаҕар эрэнэр санааны үөскэтии.

Сайыннаар соруктара:

- Өбүгэтин үгэс буолбут спортивнай уонна хамсанылаах оонньууларыгар холонон көрөр сатабылларын сайыннарыы.

Иитэр соруктара:

-Оонньууга интэриэһи тардыы, бэйэ – бэйэбэ эйэбэс сыһыанна иитии.

Оҕолору кытта барыллаан үлэ: Сахалы хамсанылаах оонньууну бэсидэлэһии, слайд көрдөрүү, таабырыннары таайтарыы, оонньотуу.

Тыл сайдыыта: ханас, уна өттүбэр, иннибэр.

Туттуллар матырыйааллар: Күөрчэх, кубах, кыра мээчик, ойуулаах нүөмэрдээх карточкалар, мас палкалар.

Дьарык барыыта:

Оҕолор музыканан хааман киирэллэр

1.Иитээччи: Үтүө сарсыарданан, оҕолоор!

О5олор: Үтүө сарсыарданан!

О5олор биьиги бары Саха сиригэр олоробут. Биьиги сахалар бэйэбит сахалыы оонньуулардаахпыт. Өбүгэлэрбит эбээлэрбит, эһээлэрбит былыр кыһынны уһун кизэхэлэри остуоруйалаһан, остуол оонньууларын, хамсаныылаах оонньуулары оонньоон кизэхэлэрин билбэккэ атаараллар эбит. Ханнык хамсаныылаах оонньуулары билэбитий?

О5олор эппиэттэрэ: кылыы, куобах, хабылык, күөрчэх, балыктааһын, мас тардыһыы.

Ол оонньуулары бугун оонньооххутун ба5арагыт да?

(О5олор эппиэттэрэ)

Билигин эппитин-хааммытын чэбдигирдиэхпит. Көнөтүк турдубут биир, икки, ус.(музыка тыаһыыр) Илиибитин уонна атахтарбытын босхо тутан дыүөрэлэтэн хамсатабыт, бэйэ-бэйэбитигэр мэхэйдэспэккэ хаамабыт уонна сүүрэбит. Тобукпутун өрө көтөҕөн чэпчэкитик хаамабыт биир, икки, үс. Атахпыт төбөтүнэн хаамабыт илиибитин үөһэ уунабыт. Салгыны муннубутунан эбирийэбит, аяхпытынан тыыммытын тааарабыт.

Билигин бары төгүрүччү бэйэ – бэйэбититтэн тэйиччи турабыт.

- Сиспитин көнөтүк туттабыт, илиибитинэн улахан төгүрүк оноробут,төттөрү түһэрэбит. (4 хатыылаан оноробут)
- Илиибитин утары уунабыт , үөһэ таһаарабыт, туора илдьэбит. (4 хатыылаан оноробут)
- Уна илиибитин өрө көтөҕөбүт, ханас атахпытын кэннин диэки тэбэбит.Ханас илиибитин өрө көтөҕөбүт, уна атахпытын кэннин диэки тэбэбит.(4 хатыылаан оноробут)
- Уна ханас иннэри түһэбит (4 хатыылаан оноробут)
- Илиибитин үөһэ уунабыт, тарбахпытын илибирэтэбит төттөрү түһэрэбит (4 хатыылаан оноробут)
- Мэстэбитигэр туран эрэ чэпчэкитик ыстанабыт

Миэстэбитигэр кэлэн турабыт биир икки ус! Билигин сүрүн хамсаныыбыт сорудахтарнын болҕойон истэбит.

Сүрүн хамсаныыллар:

Иитээччи: Бу нүөмэрдээх карточкалар сыталлар мантан биир оҕо тасхсан бастакы нүөмэрдээх карточканы ылаҕын уонна кэннигэр баар ойууну оҕолорго көрдөрөбүн (Оҕолор таайаллар)

Ханнык хамсаныыный?

Оҕолор эппиэттэрэ: ыстаны

Соп миэстэттэн туран бу сытар мас палка нөҥүө ыстанабыт тохтообоккоо.

(Оҕолор биир биир тахсан ыстаналлар)

Билигин эмиэ биир оҕо тахсан икки нүөмэрдээх карточканы талар

Бу ханнык хамсаныыный?

Оҕолор эппиэттэрэ: Куобаҕы таба бырах

«Куобаҕы таба бырах» (кыра мээчигинэн куобаҕы таба быраҕаллар).

Онтон биир оҕо тахсан үһүс карточканы ылар, бу ким диэн оонньуунуй оҕолор?

Оҕолор эппиэттэрэ: күөрчэх

Маладьыастар « Уһун тыыннаах күөрчэх»

Бу оонньуубут эргийэ турар күөрчэх кытыытынан остуол сирэийин таарыйдабына, оонньууттан туоруур.Ким күөрчэҕэ уһуннук эргийбит, ол кыайар .

Биир оҕо тахсан төрдүс карточканы көрдөрөр.

Онтон бу ханнык хамсаныыный?

Оҕолор эппиэттэрэ: Күлүүстэһии

Иитээччи: Икки оџо тахсабыт бэйэ бэйэбитигэр утарыта ойџоспутунан турабыт , орто тарбахпытынан ыга ылсан тардыһабыт. Ким бу линияџа тахсыбыт, тарбаџын төлө ыппыт хотторор. (оџолор пааранан тасхсан оонньуулар.

Түмүк чаас:

Иитээччи: Бары төгүрүччү бэйэ – бэйэбититтэн тэйиччи хаамабыт. Салгыны муннубутунан эџирийэбит, аяхпытынан тыыммытын табаарабыт. Билигин сүүрүүлээх оонньууну оонньоохпут оонньоубут аата «Куобахтар уонна боро». Х/О «Куобахтар уонна боро».

– Оонньоубут быраабылата боростуой. Биир оџо боро буолар, атыттар бары куобахтар буолаџыт. Ойуурга куобахтар оонньоу сырыттахарына боро хороонуттан тахсан кэлэн куобахтары экирэтэр. Тутан ылбыт куобаџын хороонугар илдэ барар. Ойдоотугут. Чэ, оонньоубутун саџалыаџын!

4 – 5 оонньоубут.

Иитээччи: Оџолоор, сахалыы хамсаныылаах оонньоуттан ханныктары сөбүлээтигит?

Ырытыһыы, кэпсэтии.

Оџолоор, манан биһиги дьарыкпыт түмүктэнэр! Көрсүөххэ диэри!

